

Ανακαλύπτοντας
τους ιπτάμενους
συμπολίτες μας

...
στο άστυ

Όλγα Τζωρτζακάκη
Δρ. Βιολογίας

Γιατί να μελετήσουμε τα αστικά οικοσυστήματα;

Αστικά $\neq$ φυσικά

«Οικολογική έρημος»;

Αστική βιοποικιλότητα;

© O. Tzortzakaki

© F. Katsigiannis

© O. Tzortzakaki

© F. Katsigiannis

© F. Katsigiannis

© O. Tzortzakaki

Αστικοί χώροι πρασίνου

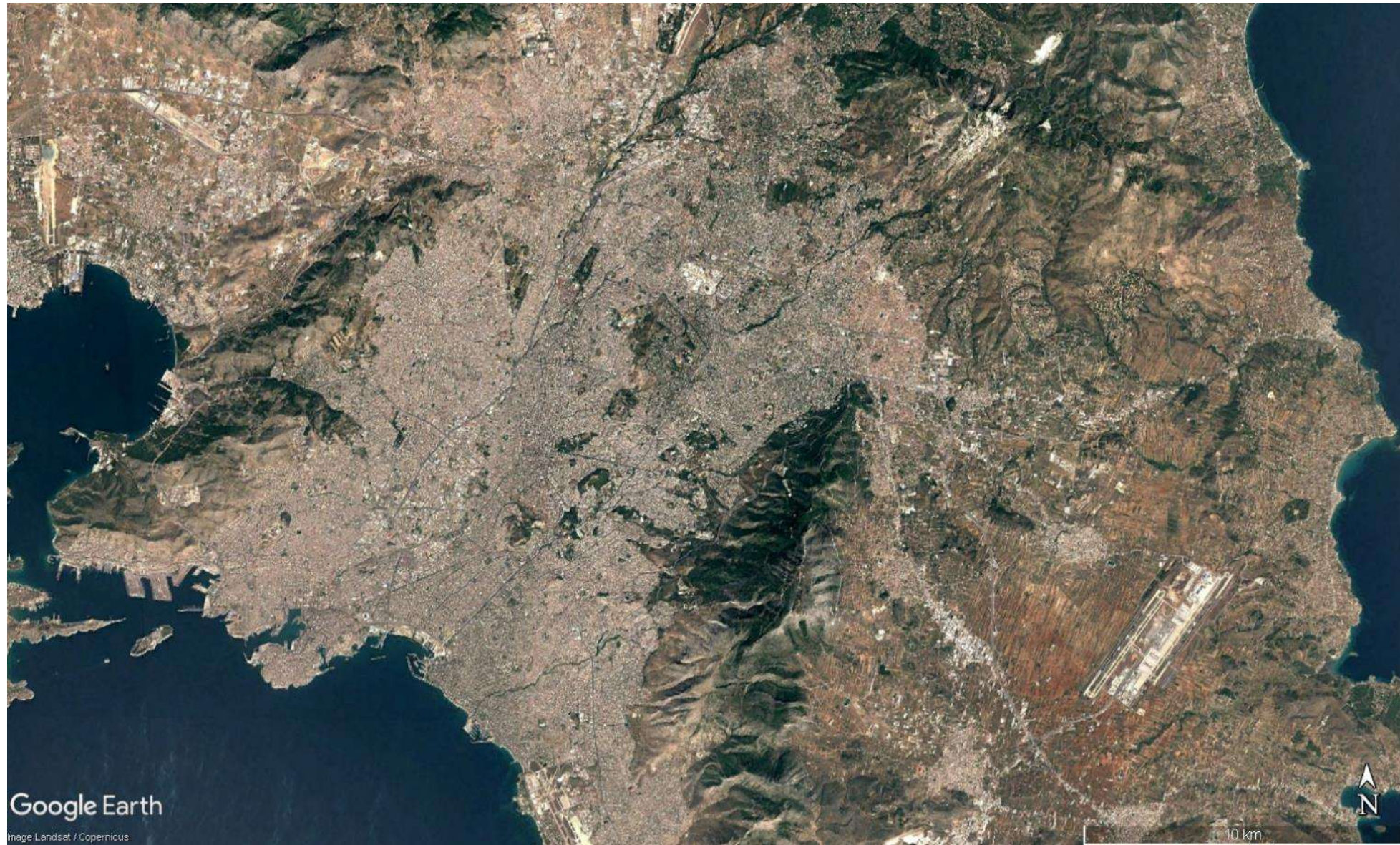
Αλλά όχι μόνο...

Σπανίζουν σε πολλές πόλεις...

Φράγματα και παγίδες

Απαραίτητοι διάδρομοι πρασίνου

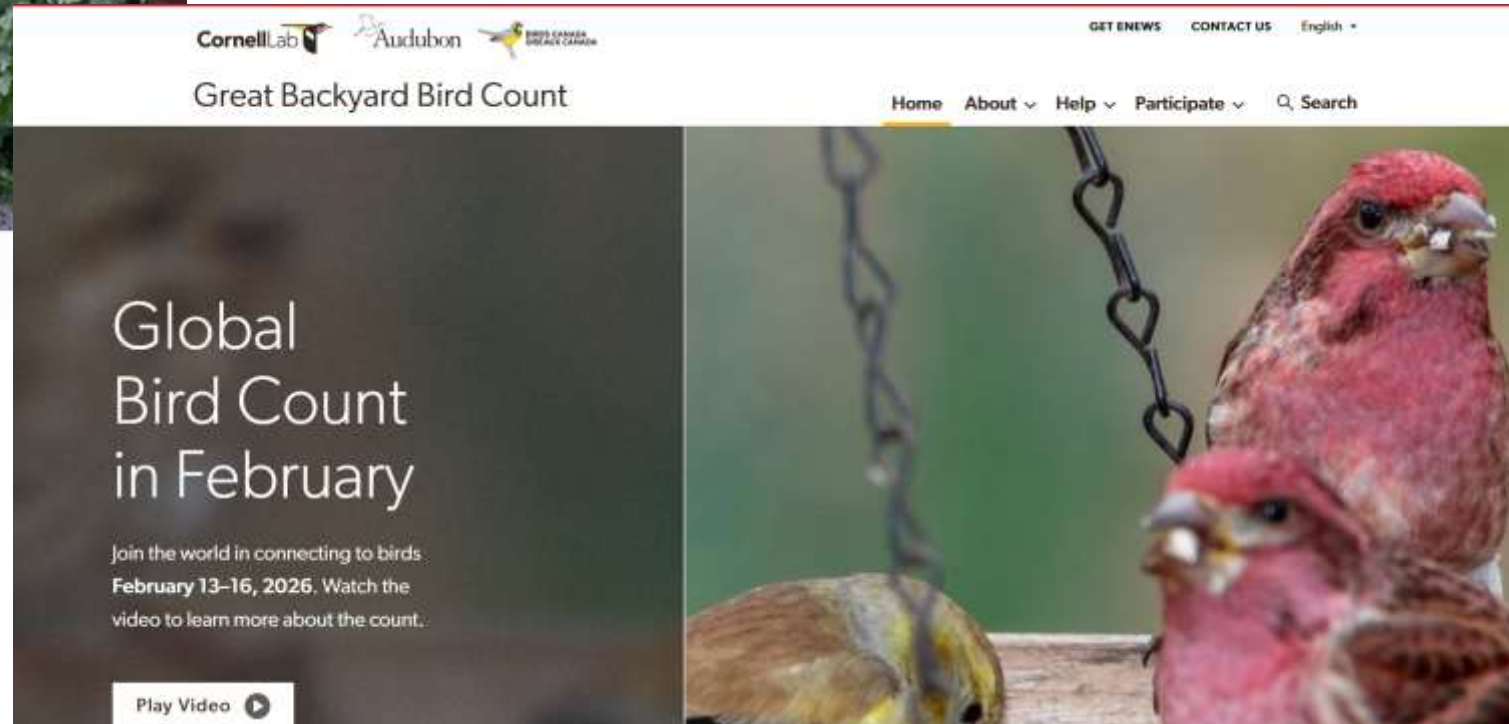

Ενδιαφέρον των πολιτών για την αστική βιοποικιλότητα

← Garden BirdWatch

Garden BirdWatch in a nutshell

Backyard Bats

[About us](#)[What's happening](#)[Helping nature](#)[Birds and wildlife](#)[Days out](#)[Shop](#)[Membership](#)[Donate](#)[Home](#) > [Whats happening](#) > [Big garden birdwatch](#)[English](#) | [Cymraeg](#)

Big Garden
Birdwatch

23-25 January 2026

It's Big Garden Birdwatch Weekend. Get counting!

Submit your results >

1, 828, 463

Birds counted so far

Looking for Big Schools' Birdwatch? [Submit your results here](#)

Carduelis carduelis - CC BY Sarah Faulwetter

Το έργο «ΟΡΝΙΘΟΠΟΛΙΣ: συνδέοντας την αστική βιοποικιλότητα με τους πολίτες» υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εκπαιδευτικές δράσεις για σχολεία

© Ορνιθόπολις

Κάτι πετάει γύρω μας!

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ελληνική αστική ορνιθοπανίδα

Μαυροτσιροβάκος (*Sylvia melanocephala*)

- μικρού μεγέθους (περίπου 13 εκ.) με σχετικά μεγάλο κεφάλι και μακριά ουρά
- αρσενικό: γκρι σώμα, μαύρο κεφάλι, άσπρος λαιμός και έντονα κόκκινος δακτύλιος γύρω απ' το μάτι
- θηλυκό: καφέ-γκρι σώμα, γκρι κεφάλι και μπεζ δακτύλιο γύρω απ' το μάτι
- κάθεται σε θάμνους σε πάρκα, αλσύλια, χωράφια και ελαιώνες όλο τον χρόνο

© K. Tzortzakakis

Θέλετε να βοηθήσετε τους επιστήμονες
στη συλλογή δεδομένων, ώστε να
εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας για την
ορνιθοπανίδα στις πόλεις ;

Οδηγός Παρατήρησης

Κοκκινολαίμης (*Erithacus rubecula*)

- πορτοκαλί λαιμός, καφέ ράχη, λευκή ουρά και κοιλιά
- μικρόσωμο πουλί (περίπου 13 εκ.)
- λεπτό και κοντό ράμφος
- τρέφεται κυρίως με έντομα, σκουλήκια και σαλιγκάρια
- πολύ μελωδικό τραγούδι και χαρακτηριστικό σύντομο κάλεσμα
- Βρίσκεται σε κήπους, πάρκα και χωράφια ή μέσα σε θάμνους, αλλά μόνο το φθινόπωρο και το χειμώνα

Καρβουνιάρης (*Phoenicurus ochruros*)

- αρσενικό: πολύ σκούρο σταχτί σώμα και κεφάλι και κοκκινωπή ουρά
- θηλυκό και νεαρά άτομα: γκρι-καφέ σώμα
- μικρόσωμο πουλί (περίπου 14 εκ.)
- λεπτό ράμφος - τρώει έντομα, αράχνες και σαλιγκάρια, αλλά και καρπούς
- κάθεται σε εμφανή σημεία και τινάζει την ουρά του
- σε ταράτσες, αρχαιολογικούς χώρους, χωράφια, στύλους, λιμάνια κ.ά. (κυρίως τον χειμώνα)
- τα τσιμεντένια κτήρια στις πόλεις μοιάζουν με τις βραχώδεις ορεινές περιοχές στις οποίες φωλιάζει

Κότσυφας (*Turdus merula*)

- αρσενικό: μαύρο σώμα και κίτρινο ράμφος
- θηλυκό: καφέ σώμα και καφέ πιτσιλιές στο στήθος
- μεσαίου μεγέθους πουλί με σχετικά μακριά ουρά
- ράμφος λεπτό και μακρύ - τρέφεται με σκουλήκια, έντομα και καρπούς
- πολύ μελωδικό κελάδημα (χαρακτηριστικός ήχος της άνοιξης)
- την άνοιξη συχνά κάθεται σε ένα κλαδί και κελαδίζει
- Βρίσκεται σε πάρκα, δέντρα και θάμνους σε κήπους και πλατείες, αλλά και σε ταράτσες, κεραίες ή ψάχνει για τροφή στο έδαφος όλο τον χρόνο

Μαυροσκούφης (*Sylvia atricapilla*)

- σκούρα γκρι ράχη και ανοιχτή γκρι κοιλιά
- αρσενικό: μαύρο σκουφάκι
- θηλυκό: καφέ σκουφάκι
- μικρόσωμο πουλί (περίπου 14 εκ.)
- λεπτό ράμφος - τρέφεται με έντομα και καρπούς
- το φθινόπωρο και το χειμώνα, βρίσκεται σε κήπους, πάρκα και χωράφια
- κάθεται μέσα στο φύλλωμα των θάμνων και των δέντρων
- πολύ όμορφο κελάδημα, αλλά πολύ σπάνια το ακούμε το χειμώνα

Μαυροτσιροβάκος (*Sylvia melanocephala*)

- μικρού μεγέθους (περίπου 13 εκ.) με σχετικά μεγάλο κεφάλι και μακριά ουρά
- αρσενικό: γκρι σώμα, μαύρο κεφάλι, άσπρος λαιμός και έντονα κόκκινος δακτύλιος γύρω απ' το μάτι
- θηλυκό: καφέ-γκρι σώμα, γκρι κεφάλι και μπλε δακτύλιος γύρω απ' το μάτι
- κάθεται σε θάμνους σε πάρκα, αλσούλα, χωράφια και ελαιώνες όλο τον χρόνο

Καλόγερος (*Parus major*)

- μικρόσωμο, στρογγυλό πουλί (περίπου 14 εκ.)
- κοντό ράμφος
- κίτρινη κοιλιά που χωρίζεται από μία μαύρη γραμμή σαν γραβάτα, μαύρο κεφάλι και λευκά μάγουλα, πράσινο-λαδί ράχη και λευκή ρίγα στο φτερό
- τρώει ακρίδες, ψαλίδες, μύγες, μυρμήγκια, σκαθάρια, αράχνες, σαλιγκάρια
- το τραγούδι του είναι ένα χαρακτηριστικό "τι-τι-τι", από το οποίο παίρνει και το αγγλικό του όνομα
- Βρίσκεται σε πάρκα, κήπους και χωράφια, συνήθως σε θάμνους και δέντρα όλο τον χρόνο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
Ελλάδα - Άνθρωποι - Εξελίσσονται

Κάτι πετάει γύρω μας!

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα
για παιδιά Γ' – Στ' Δημοτικού

Αναλυτική
περιγραφή

ΣΤΟΧΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται σε μαθητές

Γ'–ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Β' Γυμνασίου. Ο μουσειοπαιδαγωγός ή εκπαιδευτικός που θα το αξιοποιήσει, οφείλει να προσαρμόσει το εποπτικό και υποστηρικτικό υλικό στο επίπεδο, τις δυνατότητες και τις ανάγκες της εκάστοτε ομάδας παιδιών.

Ο θεματικός άξονας αφορά στα πουλιά που συναντούμε σε αστικά κέντρα της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα:

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι είναι τα παιδιά:

- να κατανοήσουν την παρουσία των πουλιών στην πόλη τους ως βασική και αναπόσπαστη ομοταξία των αστικών οικοσυστημάτων
- να μάθουν να διακρίνουν 21 είδη εξ αυτών
- να εξοικειωθούν με την έννοια του πρωτοκόλλου και να μάθουν τον τρόπο για τη σωστή συμπλήρωσή του
- να αναπτύξουν την οικολογική τους συνείδηση

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων στηρίχθηκε στη θεωρία του **εποικοδομητισμού** και τις **κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες** για τη μάθηση.

Σύμφωνα με αυτές ο μαθητής κατακτά γνώση και δεξιότητες μέσα από την επίλυση προβλημάτων και την αλληλεπίδρασή τους με το περιβάλλον, τα αντικείμενα και το εποπτικό υλικό, τη συνεργασία με τους συμμαθητές του και τον Μουσειοπαιδαγωγό ή Εκπαιδευτικό - Διαμεσολαβητή. Στόχος είναι να αξιοποιηθούν τα βιώματα και η πρότερη γνώση των παιδιών, να ενεργοποιηθούν οι αισθήσεις τους και να ενισχυθούν τα κίνητρά τους για περαιτέρω έρευνα και μάθηση. Μέσα από την εμπειρία της βιωματικής μάθησης («κάνω και μαθαίνω») εκπληρώνονται ταυτόχρονα τόσο οι μαθησιακοί όσο και οι ψυχαγωγικοί στόχοι του εκπαιδευτικού υλικού.

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι συμβατό με το **Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (2011)** και το **Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ)**.

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να συνδεθεί με πολλά μαθήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

Μελέτη Περιβάλλοντος Γ' Δημοτικού και ιδιαίτερα με την Ενότητα 2: Ο τόπος μας και την Ενότητα 4: Φυτά και ζώα του τόπου μας.

Μελέτη Περιβάλλοντος Δ' Δημοτικού και ιδιαίτερα με την Ενότητα 3: Η φύση είναι το σπίτι μας.

Δράσεις παρατήρησης πουλιών στην πόλη

Τι είναι η Ορνιθόπολις;

Τι είναι η Ορνιθόπολις;

Η Ορνιθόπολις είναι ένα ερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό τη συνεργασία των πολιτών με την επιστημονική κοινότητα του Πανεπιστημίου Πατρών. Μέσα από την παρατήρηση και καταγραφή των πουλιών της πόλης γνωρίζουμε καλύτερα τον τόπο μας, εργαζόμαστε ομαδικά και συμβάλλουμε ενεργά στην επιστημονική εξέλιξη αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής μας!

Ποιος είναι ο στόχος;

Η Ορνιθόπολις έχει δύο βασικούς στόχους:

- την αύξηση της γνώσης μας για τα πουλιά της πόλης και την ευαισθητοποίησή μας για την προστασία της βιοποικιλότητας. Μέσω της γνωριμίας μας με τα πουλιά και τις συνήθειές τους σε αστικά και ημιαστικά περιβάλλοντα μαθαίνουμε να σεβόμαστε το περιβάλλον και να ζούμε αρμονικότερα σε αυτό.
- τη συλλογή επιστημονικών δεδομένων, που βοηθούν τους επιστήμονες να μελετήσουν πώς οι αλλαγές στο φυσικό περιβάλλον επηρεάζουν τα πουλιά λόγω της δόμησης, αλλά και να κατανοήσουν πώς μπορεί μία πόλη να γίνει πιο φιλική για τους κατοίκους της (ανθρώπους, φυτά και ζώα!).

Γενικές πληροφορίες για τα πουλιά

Ο κόσμος των πουλιών είναι μοναδικός και μαγευτικός! Η επικοινωνία και η μετανάστευση είναι σίγουρα κάποια απ' τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πουλιών.

Πώς επικοινωνούν τα πουλιά

Τα πουλιά παράγουν διάφορους ήχους που τους επιτρέπουν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Οι ήχοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, το **κελάηδημα** (ή τραγούδι), το οποίο συνήθως είναι μελωδικό και πολυσύλλαβο, και τα **καλέσματα**, τα οποία συνήθως είναι σύντομα και απλά.

Τα περισσότερα είδη πουλιών που συναντάμε στην πόλη ανήκουν στην ομάδα των ωδικών πτηνών, δηλαδή στην ομάδα των πουλιών που έχουν μελωδικό κελάηδημα. Ωστόσο, δεν κελαηδούν όλα τα είδη της ομάδας αυτής (π.χ. τα κορακοειδή), ούτε ανήκουν στα ωδικά πτηνά όλα τα είδη που κελαηδούν (π.χ. ο τσαλαπετεινός).

Στα είδη της περιοχής μας, μόνο τα αρσενικά άτομα κελαηδούν, ενώ τα θηλυκά κάνουν μόνο καλέσματα. Τα αρσενικά κελαηδούν κυρίως την άνοιξη, δηλαδή την περίοδο του ζευγαρώματος, και σπανιότερα το χειμώνα. Με τον τρόπο αυτό, προσπαθούν να προσελκύσουν και να βρουν ταίρι, αλλά και διαφημίζουν και υπερασπίζονται την επικράτειά τους.

Οι ήχοι των πουλιών μας βοηθούν πολύ στην αναγνώριση των ειδών, ιδιαίτερα όταν είναι κρυμμένα μέσα σε δέντρα και θάμνους, γιατί συνήθως είναι χαρακτηριστικοί για κάθε είδος. Ωστόσο, κάποια είδη, όπως για παράδειγμα η κίσσα και τα ψαρόνια, έχουν την ικανότητα να μιμούνται κάποια άλλα.

Ελεύθερα διαθέσιμο υλικό για τα πουλιά των πόλεων και εκπαιδευτικό υλικό

Αρχική σελίδα	Το Μουσείο	Έρευνα	Επικοινωνία	 Ορνιθόπολις	English
---------------	------------	--------	-------------	---	---------

Τι είναι η Ορνιθόπολις;

Τι είναι η Ορνιθόπολις;

Η Ορνιθόπολις είναι ένα ερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό τη συνεργαστική επιστημονική κοινότητα του Πανεπιστημίου Πατρών. Μέσα από την παρατήρηση των πουλιών της πόλης γνωρίζουμε καλύτερα τον τόπο μας, εργαζόμενοι συμβάλλουμε ενεργά στην επιστημονική εξέλιξη αλλά και τη βελτίωσή του.

Ποιος είναι ο στόχος;

Η Ορνιθόπολις έχει δύο βασικούς στόχους:

- την αύξηση της γνώσης μας για τα πουλιά της πόλης και την ευαισθητοποίησή μας για την προστασία της βιοποικιλότητας. Μέσω της γνωριμίας μας με τα πουλιά και τις συνήθειές τους σε αστικά και ημιαστικά περιβάλλοντα μαθαίνουμε να σεβόμαστε το περιβάλλον και να ζούμε αρμονικότερα σε αυτό.
- τη συλλογή επιστημονικών δεδομένων, που βοηθούν τους επιστήμονες να μελετήσουν πώς οι αλλαγές στην πόλη επηρεάζουν τα πουλιά λόγω της δομής, αλλά και να κατανοήσουν πώς μπορεί μία πόλη να γίνει πιο φιλική για τους κατοίκους της (ανθρώπους, φυτά και ζώα!).

Τι είναι η Ορνιθόπολις;

Η ομάδα της Ορνιθόπολης

Ο κόσμος των πουλιών

Συμμετοχή

Πώς κάνω παρατήρηση

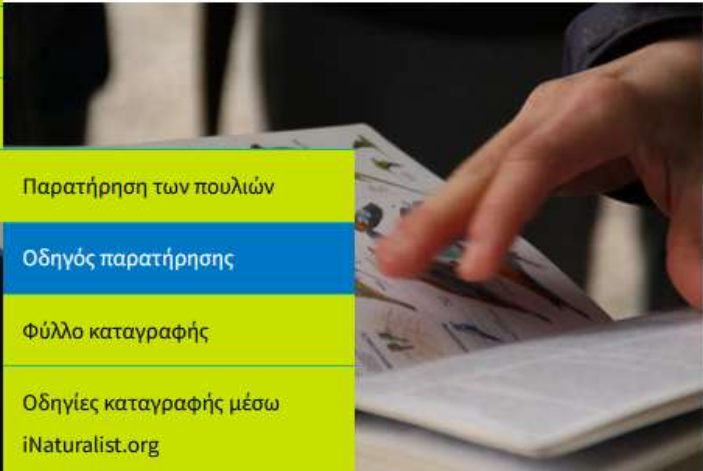
Παρατήρηση των πουλιών

Οδηγός παρατήρησης

Φύλλο καταγραφής

Οδηγίες καταγραφής μέσω iNaturalist.org

Καταγραφές πουλιών στην Πάτρα

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας!

Ευχή για το
μέλλον...

